

νήσωμεν τὰ λαμπρὰ ἀτμοῦφαντήρια! Ἀτυχῶς καὶ παρὰ τοῖς Ἑλλησιν ἀκόμη ὑπάρχουσιν οὐκ ὀλίγοι μύωπες, ἀντὶ πάσης θυσίας θέλοντες νὰ παρασύρῳσιν τὴν ὠραίαν καὶ εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἐδάφους πρόσφορον πατρίδα των εἰς τὴν βοήν των τροχῶν τῆς μηχανουργίας καὶ νὰ δημιουργήσωσιν „ἀκμαίαν βιομηχανίαν“. Ἐὰν οὗτοι ὑπερισχύσωσι, πιθανὸν ἀργότερον ἐν τοῖς ἐξαγωγικοῖς καταλύοις ν' ἀναφανῶσι τόσα καὶ τόσα ἐκατομμύρια ἀπέναντι μετᾶξής, βάμβακος καὶ σιδήρου, ἀλλὰ συγχρόνως θ' ἀναγκασθῶσι ν' ἀρχίσωσι νὰ γράφωσι στατιστικὰς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν νόθων τέκνων, αἱ ὁποῖαι τώρα εἶνε περιτταί, καὶ νὰ ἐκδίδωσιν ἰδιαίτερας διατάξεις πρὸς ἐπίβλεψιν τῶν ἐταίρων. Τότε δὲ καὶ ἡ Εὐρώπη θὰ θεωρήσῃ τὴν Ἑλλάδα ὡς ὁμότιμον ἐν τῷ πολιτισμῷ χώραν. Κατὰ πάσαν ἐλπίδα θ' ἀποθάνωσι τότε πάντες οἱ ἀγαπῶντες τὴν Ἑλλάδα, ὡς ἔχει σήμερον, ἵνα μὴ ἴδωσι καὶ αὐτοὶ τὰ φρικῶδες θέαμα.

Εἰς οὐδένα βεβαίως ἐκ τῶν ἀναγινωσκόντων τὰς γραμμὰς ταύτας ἔχομεν ἀνάγκην νὰ εἰπώμεν, ὅτι δὲν δύναται τις νὰ πῇ ὑπὸ τοὺς τροχοὺς τοῦ ἄρματος τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, ὅτι οὗτος μετὰ τῶν δηλητηρίων του συναποφέρει συγχρόνως καὶ τὰ ἀντίδοτα αὐτῶν καὶ ὅτι γίνεταί τις ἐπὶ τέλους συνάδελφος ἀμαθῶν ἀνθρώπων, ἐπιμένων εἰς τὸ νὰ καταρᾶται πικρῶς τὸ σύγκραμα τοῦτο τοῦ φωτὸς καὶ τῆς σκοτίας, ὅπερ ἡμεῖς λέγομεν πολιτισμόν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν ὠραίαν ἀπλότητα τῆς ἀδιαφθόρου φύσεως τοῦ ἀνθρώπου δικαιολογεῖται κατὰ τινὰς ὥρας καὶ πρέπει νὰ τῇ παρέχωμεν πᾶσαν ἐλευθερίαν κατὰ τὰς ὥρας ταύτας, ὅτε ἔξεμετ τὴν χολὴν της κατὰ τῶν δηλητηρίων τοῦ πολιτισμοῦ. Τίς θὰ ἦτο τόσο ἀμβλὺς τὴν αἰσθησιν, ὥστε νὰ παραγνωρίζῃ, ὅτι ὀφειλομέν εἰς τοὺς σιδηροδρόμους καὶ τίς τόσο ἀναίσθητος, ὥστε νὰ μὴ παρατηρῇ ὀπύσῃν κατὰστροφὴν ἐπιφέρουσι, νὰ μὴ βλέπῃ πῶς ἐκεῖ, ἐν τῇ ὀρεινῇ κοιλάδι, ὅπου τέως ἐβασίλευεν ἡ ἀθωότης, φέρουσι τὴν διαφθοράν διὰ τῶν περιηγητῶν, νὰ μὴ αἰσθάνεται τὸ δξύ των σύριγμα ὡς ἂν νὰ τῷ λέγει: Ζῆς εἰς καιρὸν ὅπου τὰ πάντα σπεύδουσι, τὰ πάντα τρέχουσιν ἀστραπηδὸν καὶ σχεδὸν δὲν θὰ μένη μετ' ὀλίγον οὐδὲ στιγμή εἰς τὸ πνεῦμα, ὅπως συνέλθῃ ἐν ἡρεμίᾳ καὶ σκεφθῇ!

Αἰσθήσεις ζωηραὶ καὶ ζωηρὰ ψυχὴ — τοῦτο δηλοῖ ὅτι ὁ ἡμέτερος περιηγητὴς φέρει μαζὶ τοῦ τὴν θεωρητικὴν δύναμιν, χωρὶς τῆς ὁποίας μένει νεκρὰ ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν καὶ αὐτὴ ἡ φύσις ἡ ἐλληνικὴ, καὶ αὐτὸ τὸ ἐδαφος καὶ ὁ οὐρανὸς τῆς Ἑλλάδος, — παρίσταται δὲ τόσῳ μᾶλλον ἀχαρις, καθόσον πολλαὶ εἰσέτι γαῖαι μένουσιν ἄγριαι καὶ ἡρημωμέναι. Πρέπει νὰ βλέπῃ τις ὡς τὸν Ῥότμαν, ὅταν θέλῃ νὰ ἐννοήσῃ τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ τῶν πετρωδῶν ὁρέων πρέπει

τις νὰ εὕρισκῃ τὴν ἁρμονίαν τῶν γραμμῶν, καὶ ν' ἀπολαύῃ τὰ θέλητρα τὰ ζωγραφικὰ τῆς ξηρᾶς πεδιάδος καὶ τῆς ἐλώδους κοιλάδος, τοῦτο δὲ τὸ καλλιτεχνικὸν αἶσθημα νὰ μετασχηματίζῃ εἰς μεγάλην εἰκονικὴν παράστασιν διὰ τοῦ αἰσθήματος τοῦ τραγικοῦ ἐν τῇ ἐρημίᾳ. Τοιοῦτό τι ζῆμα θὰ ἦν καὶ τὸ μόνον ἀρμόδιον εἰς τὸ νὰ ἀντιληφθῇ ἅπασαν καὶ πλήρη τὴν ἀξίαν τῆς εἰκόνης τοῦ κάλλους, νὰ μὴ διολισθῇ ἐπ' αὐτῆς ἐπιπολαίως ἐκεῖ ὅπου κατὰ τύπον καὶ χρῶμα εἶνε νοητὴ εἰς τοὺς πάντας, ἀλλὰ νὰ καταλάβῃ αὐτὴν τοιοῦτο τρόπο, ὥστε νὰ δύναται ἡ ψυχὴ νὰ εἰπῇ τί εἶνε τὸ θέλγον αὐτήν. Ὅστις ἐπεσκέφθῃ κλασικὰς χώρας, γνωρίζει ὅτι εἰς τοὺς διακρινομένους ἐπιφυσικῶς κάλλει τόπους εἰς ἐν συγχωνεύονται αἱ μεγάλαι ἱστορικαὶ ἀναμνήσεις μετὰ τοῦ αἰσθήματος τοῦτου τοῦ κάλλους. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ, ὅπου ἄλλως ὁ τόπος ἤθελεν ἐκκληφθῇ ἀχαρις, ὅπου δηλαδὴ εἰς τὸ στερούμενον φαντασίας ὅμμα φαίνεται μόνον ἐλεεινὸς καὶ ἔρημος, διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τοῦτου τηρεῖ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἱστορικοῦ,

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΒΙΚΤΩΡΙΑ ΕΝ ΣΤΟΛΗ.

ἱστορικοῦ καθ' ἣν ἐννοίαν παραδέχεται τὴν λέξιν ἡ ἐπιστήμη. Ἀναλογισθῶμεν μόνον τὴν Σικυῶνα τοῦ Ῥότμαν, τὴν ἔρημον ἐκεῖνην ἀκρόρειαν, τὴν ὁποίαν ἡ ἱστορία διηυλόκωσεν ὅπως αἱ περιπέτειαι διαυλακοῦσι καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου. — Ἡ συγχώνευσις αὐτῇ τῶν ἐντυπώσεων φέρει ἐν Ἑλλάδι ἄλλο χρῶμα, ἄλλον τόνον καὶ ἄλλον τύπον, παρὰ ἐν Ἰταλίᾳ. Ὑπὸ διαφόρου αἰσθήματος καταλαμβάνεται ὁ ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως θεώμενος τὸ ἀττικὸν πεδίον, τὴν κυανὴν θάλασσαν καὶ τὰς κυανοχρόους νήσους, τὰς χιονοσκεπῆς κορυφὰς τῶν ὁρέων τῆς Πελοποννήσου, καὶ διαφόρως ἐπίσης αἰσθάνεται βλέπων ἀπὸ σκοπιᾶς τὴν Ῥώμην, τὸ Καπιτώλιον, τὴν ἀγορὰν καὶ τὰ μακρὰν ἐκτεινόμενα ὄρη